

Aspekty životní spokojenosti singles a jejich ověření na škálách

OČENÁŠKOVÁ Veronika

Katedra psychologie, FF Univerzita Palackého, Olomouc

1. Úvod

Príspevok nabízí shrnutí kvantitativního výzkumu realizovaného za podpory serveru Veřejné mínění online (www.vmonline.cz), prostřednictvím něhož byl vytvořený dotazník uveřejněn a data byla dlouhodobě sbírána. Výzkum navazuje na teorii vytvořenou na základě kvalitativní studie, jež mapovala aspekty související s životní spokojeností mladých lidí žijících bez partnera. Analýza získaných informací ukázala, že spokojenost singles se životem souvisí s hodnotovou orientací, prožitkem vnitřního konfliktu hodnot a s vyrovnáváním se s předchozími partnerskými vztahy v minulosti. Účastníci výzkumu rovněž projevovali nedostatečnou pružnost přizpůsobovat se druhému člověku, tedy i potencionálnímu partnerovi, což různou měrou spoluurčovalo výslednou spokojenost se životem. Návaznost kvantitativní studie měla za cíl zjistit, jestli se v širší populaci singles objevené aspekty reálně vyskytují a do jaké míry jsou prokazatelné vzájemné souvislosti mezi fenomény a vykazovanou životní spokojeností. Ideální cestou k co nejspokojivějšímu poznání fenoménu i následnému ověření správnosti těchto poznatků je zkombinování možnosti výzkumu kvalitativního, z jehož závěrů stávající výzkum vychází, a kvantitativního. Aktuální fáze výzkumu, o jejichž stěžejních závěrech pojednává i následující příspěvek, se věnuje konstrukci metody a jejímu pilotnímu kvantitativnímu ověření na vzorku populace singles. Lze ji vnímat jako potřebný mezikrok směřující k popsání charakteru člověka, jenž, dobrovolně či vlivem okolností, žije bez dlouhodobého partnera, ale také k objasnění faktorů ovlivňujících jeho spokojenost v kontextu života v České republice.

2. Singles

V současnosti se v „západních zemích“ o fenoménu singles hovoří doslova jako o alternativním životním stylu, který je podporován i stále se rozšiřující nabídkou trhu a služeb (Drotován, Bleha, 2008). Fenomén „svobodných“ bývá odbornou veřejností spojován s individualizací společnosti, jenž zdůrazňuje autonomii a nezávislost. Citové vztahy by neměly ohrozit možnosti jedince a stávají se křehčími pro svoji volitelnost a zrušitelnost. Přesto být „singles“ je podle De Singlyho okolím stále chápáno jako určitý handicap. Člověk žijící bez partnera může být v očích druhých viděn jako sociálně neschopný navázat partnerský vztah, anebo příliš silně zaměřený na společenský úspěch (Singly, 1999). Singles jsou velmi nevyhraněná a obtížně vymežitelná skupina. Není zcela jasné, zda do této kategorie řadit i ty jedince, kteří jsou nedobrovolně sami, například tzv. oběti konzumní společnosti, jež si v nynější uspěchané době a nastavených podmínkách nejsou schopni najít odpovídajícího partnera, ačkoliv si to přejí (Tomášek, 2003). Nejednotnost vymezení částečně řeší typologie kategorizující singles, z nichž nejznámější Steinova (1981) operuje se dvěma bipolárními kritérii

dobrovolnosti – nedobrovolnosti a dočasnosti – stability tohoto stavu „bez partnera“. Sociolog Marcel Tomášek, který se problematice intenzivně věnuje, uvádí, že singles v našich kulturních podmínkách nelze jednoznačně chápat jako osoby žijící programově samy ve smyslu promyšlené volby životního stylu, nepotvrdila se ani bezprostřední návaznost odmítnutí partnerského života vzhledem k prioritnímu postavení profesního uplatnění (Tomášek, 2003, in Marek, Potočný, 2003).

3. Životní spokojenost singles a její aspekty

Problematika životní spokojenosti singles zatím v rámci České republiky nebyla zkoumána. Určité informace lze vyvodit z výzkumů realizovaných ve druhé polovině minulého století v USA (Simenauer, Carroll, 1982; Glenn, Weaver, 1988; Cargan, Melko, 1991; Lamanna, Riedmann, 2003). Singles jsou všeobecně méně spokojeni se životem, více trpí depresemi, jsou častěji nemocní, než-li lidé žijící v manželství. Důvodem je především absence sdílení, důvěry a sociální opory, u mužů nezdravý životní styl (Argyle, 1999; Myers, 1999). Longitudinální studie z USA však potvrdily, že spokojenost singles postupně narůstá (Glenn, Weaver, 1988). Životní spokojenost singles se odvíjí od faktu, zda je tento stav dobrovolný či nikoliv, a klesá s rostoucím věkem (Austrom, 1984).

Kvalitativní část výzkumu ukázala, že spokojenost singles koresponduje s postojem k absenci dlouhodobého partnera v životě, s poměrem vnímaných výhod a nevýhod, zároveň však také s bazální příčinou jejich „singlovství“. S tím souvisí i čtyři psychologické aspekty, jež se vztahují k vykazované životní spokojenosti participantů a které budou dále vysvětleny v rámci popisu vytvořených škál, s nimiž korespondují. Jsou jimi: pro-rodinná hodnotová orientace, konflikt hodnot, naučená nezávislost a ulpívání v tzv. klíčovém vztahu.

4. Cíle výzkumu

Obecným záměrem studie bylo ověřit, zda se zjištěné fenomény nacházejí u širšího výzkumného vzorku singles a nakolik tyto aspekty ovlivňují míru vykazované životní spokojenosti. K tomu, abych záměr naplnila, bylo ale nejdříve nutné zkonstruovat nástroj, který uvedené faktory spolehlivě měří. Vytvoření vhodné a dostatečně reliabilní metody k ověření teorie je tedy prvotním krokem a současně i stěžejním cílem této části výzkumu.

C1	Zkonstruovat metodu, která by spolehlivě ověřila, jak je spokojenost mladých lidí bez partnera ovlivňována čtyřmi stěžejními faktory.
C2	Ověřit, zda je celková životní spokojenost singles ovlivňována výskytem jednotlivých aspektů a tento případný vztah popsat.
C3	Zjistit, jak výskyt čtyř faktorů závisí na demografických charakteristikách výzkumného souboru (především věku, pohlaví), počtu let bez partnera.

Tab.1 Cíle výzkumu

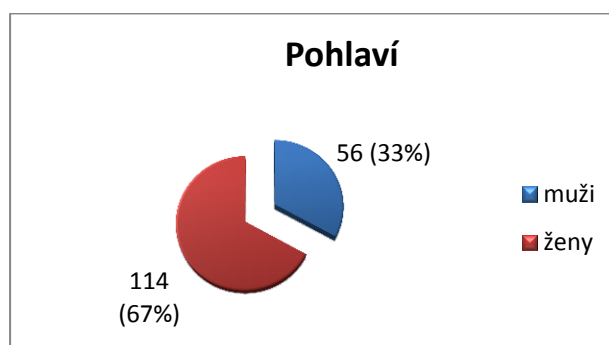
Zkonstruovaná metoda by v konečném důsledku měla spolehlivě ověřit hypotézy znázorněné v tabulce, které jsou v souladu se zjištěními kvalitativní studie (Očenášková, 2011):

H1	Pro - rodinná (kolektivní) hodnotová orientace má významně negativní vliv na prožívanou životní spokojenost singles.
H2	Potřeba nezávislosti má na spokojenost singles signifikantně pozitivní vliv.
H3	Participant, v jejichž minulosti se objevuje tzv. klíčový vztah, budou signifikantně méně spokojeni se životem.
H4	Existence konfliktu hodnot láska vs. kariéra má signifikantně negativní vliv na výslednou životní spokojenost participantů.
H5	Se zvyšujícím se věkem bude signifikantně nižší životní spokojenost participantů.
H6	Se zvyšujícím se věkem budou participant signifikantně více skórovat ve škále pro-rodinné hodnotové orientace.
H7	Delší doba strávená bez partnera bude mít významně pozitivní vliv na naučenou nezávislost singles.
H8	Na škále <i>Klíčový vztah</i> bude skupina žen dosahovat signifikantně vyšších průměrných výsledků než skupina mužů.
H9	Participant skórující ve škále <i>Naučená nezávislost</i> budou signifikantně méně vykazovat pro-rodinnou hodnotovou orientaci.

Tab. 2 Hypotézy výzkumu

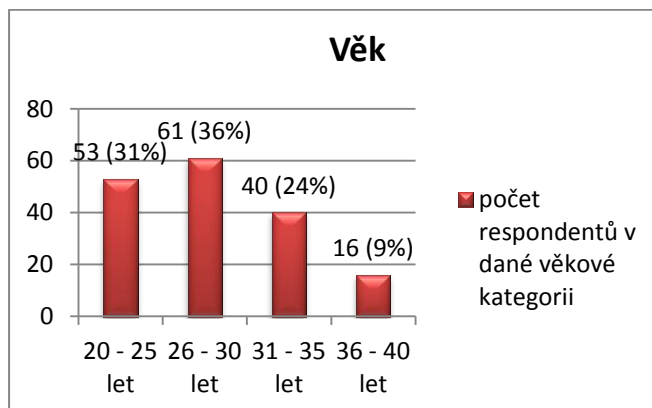
5. Výzkumný soubor

Cílovou skupinou byly osoby ve věkovém rozpětí 20 – 40 let, které nekohabitují, jsou finančně nezávislé na rodičích, žijí nejméně 1 rok bez trvalého partnera a nikdy nežily v manželském svazku. Participant byli oslořováni prostřednictvím sociální sítě Facebook, e-mailu, internetových seznamek, blogů a diskusních fór určených pro nezadané. Hypertextový odkaz byl rovněž umístěn na server Veřejné mínění online (www.vmonline.cz). Byl použit prostý záměrný (účelový) výběr. Do výzkumu bylo zapojeno celkem 170 participantů, kteří vyplnili dotazník správně dle instrukcí a bez vynechání položek. Ženy tvořily celých 67% a muži pouze 33% z celého výzkumného vzorku.

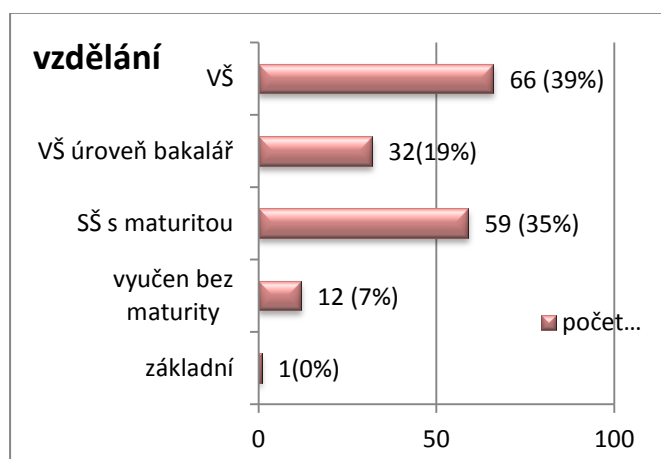

Věkový průměr výzkumného souboru činil 28 let a 6 měsíců, přičemž u mužů byl věkový průměr vyšší - 29 let a 11 měsíců - než u žen - přesně 28 let. Z grafu je patrné, že se věk participantů nejčastěji

pohybuje při nižší věkové hranici. Nejvíce participantů (36%) se nachází ve věkové kategorii 26 - 30 let.

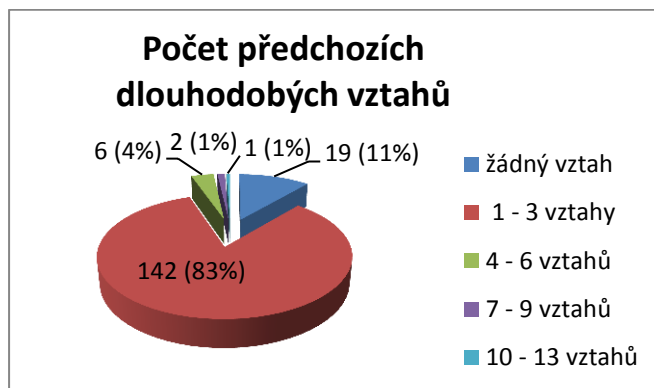
Nejvíce participantů (66) dosáhlo úplného magisterského vzdělání. Velká část participantů však v době výzkumu disponovala také středoškolským vzděláním ukončeným maturitou (59).

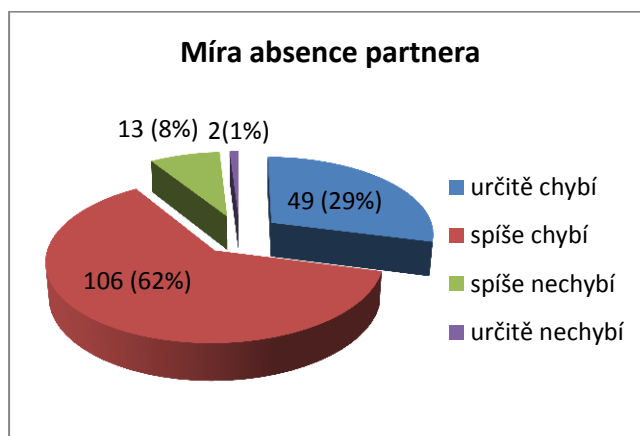
Většina participantů bydlí ve velkoměstě (83) a to s vysokou převahou.

Největší podíl participantů (142) uvedlo 1-3 dlouhodobých vztahů v minulosti. Devatenáct participantů dlouhodobý vztah o délce trvání minimálně jeden rok nemělo.

V rámci screeningového dotazníku bylo zjištěno, že převážná část participantů partnera postrádá, nejsou tedy „singles“ záměrně. Sto šesti participantům partner spíše chybí, je postrádán v určitých životních situacích. Čtyřicet devět participantů uvádí naléhavou potřebu partnera, neboť jim chybí po většinu času. Pouze patnáct participantů potřebu partnera takřka nepocítuje.

6. Metodologie

Studie popisovaná v tomto příspěvku, je druhou částí smíšeného výzkumu zabývajícího se aspekty životní spokojenosti lidí žijících bez partnera. Výzkumným designem je sekvenční exploratorní strategie, v níž je výzkumníkům záměr nejdříve „objevit“ výzkumné téma v interakci s participanty přímo v terénu a následně jej (v druhé fázi výzkumu) otestovat na větším reprezentativním vzorku (Cresswell, 2003). Vzhledem k nejednotnému vymezení kategorie singles a k malému poznání fenoménu v době, kdy jsme se rozhodli výzkum u uvedené populace realizovat, se jevílo užití kvalitativní metodologie jako nejvhodnější. Data z toho výzkumu uskutečněného v roce 2008 s 22 participanty formou semistrukturovaných interview a jejich následná kvalitativní analýza vedla k vytvoření teorie poukazující na existenci několika fenoménů, z nichž čtyři zásadní, uvedeny výše, v různé míře a kvalitě souvisely s prožívanou životní spokojeností. Zcela logicky byl následně

vědecký zájem zaměřen na ověření poznatků u širší populace singles a na konkretizaci vztahů mezi fenomény a spokojeností, k čemuž ideálně slouží kvantitativní metodologie. Tímto způsobem konstruovaný smíšený design výzkumu je primárně určen pro generalizaci vzniklé teorie a potvrzení její validity na širším vzorku populace (Hesse-Biber, 2010; Morgan, 1998, inCresswell, 2003). Užívá se také pro zmapování distribuce fenoménu ve vymezené populaci a především tehdy, jestliže výzkumník vyvine a testuje nový nástroj měření (Cresswell, 1999, inCresswell, 2003).

7. Konstrukce a podoba výzkumného nástroje

Metodu tvoří celkem tři části níže popsané. Testová baterie byla participantům předložena formou internetového dotazníku, který byl zvolen zejména proto, že populace využívající internet svým věkovým rozpětím odpovídá požadovanému věku již dříve použitého výzkumného souboru. Součástí dotazníku je i prosba o vyplnění, informace o předmětu a účelu výzkumu a ubezpečení o anonymitě poskytnutých údajů. Internetový dotazník umožňuje opustit testovou situaci v každé jeho části (in Očenášková, 2011).

7.1 Screeningová část

Úvodní část tvoří dotazník zjišťující demografické údaje (pohlaví, věk, stupeň dokončeného vzdělání, zaměstnání, způsob bydlení, velikost místa bydliště), dále položky týkající se počtu let bez dlouhodobého partnera, počtu předchozích dlouhodobých vztahů o délce minimálně jeden rok, postoje k seznamování a škála měřící míru postrádání partnera (Očenášková, 2011).

7.2 Nástroj ke zjištění životní spokojenosti

Je zkonstruovaný na principu metody SEIQoL (O'Boyle, McGee a Joyce, 1994). Kladné zkušenosti s metodou a data z prvního výzkumu vedly k myšlence dalšího využití této metody. Životní cíle uváděné participanty v kvalitativní části výzkumu byly nejdříve zanalyzovány a následně sdruženy (celkem 17) do pěti obecnějších oblastí (viz. Obr. 1). Dále jsme zpracovali četnosti výskytu cílů a průměrné hodnoty důležitosti a míry spokojenosti v jednotlivých oblastech, na základě čehož byly výzkumné cíle vzestupně uspořádány. Metodu jsme na závěr opatřili instrukcí a názorným příkladem administrace. Část metody věnující se důležitosti jednotlivých oblastí života a část měřící spokojenost byla předkládána odděleně, aby nedošlo ke vzájemnému zkreslení sdělovaných dat (Očenášková, 2011).

Důležitost (rozdělte 100% do následujících oblastí)	ŽIVOTNÍ OBLASTI	Spokojenost (vyjádřete od 0% do 100% v každé položce)
	Kariéra	
	Domov a rodinné zázemí	
	Fyzické a mentální zdraví	
	Volný čas a přátelé	
	Partnerství	

Tab.3 Modifikovaná verze SEIQoL

7.3 Škály zaměřené na výskyt aspektů životní spokojenosti singles

Použití hodnotící škály je nejvhodnější možností, jak kvantifikovat a následně statisticky analyzovat myšlenky a postoje participantů. K ověření teorie jsme se rozhodli pro použití škály. Jedná se o čtyři škály o 18 – 24 položkách mapující výskyt *Pro-rodinné hodnotové orientace* (24), *Konfliktu hodnot láska vs. seburčení* (18), fenoménu *Naučené nezávislosti* (24) a existenci *Klíčového vztahu* v minulosti (24). Škály popisuje následující tabulka (Očenášková, 2011).

Škála N Naučené nezávislosti (původně 24 položek)
Singles přizpůsobili svůj stávající život bez partnera pouze svým potřebám, disponují časovým i prostorovým komfortem bez závazků vůči potenciálnímu partnerovi. Nemusejí se měnit a přemýšlet, zda by byli ochotni ustoupit partnerovi a omezit se. „Naučená nezávislost“ působí na spokojenost participantů protektivně, i když ji zřejmě v zásadě nezvyšuje (Očenášková, 2009).
Škála K Konfliktu hodnot láska vs. seburčení (původně 18 položek)
Konflikt vzniká nejčastěji, jsou-li na prvních dvou místech hodnotového žebříčku láska (vzájemnost, závislost, intimita, odpovědnost, péče, nutnost přizpůsobit se) a seburčení (svoboda, nezávislost, samostatnost a autentičnost). I přes důležitost partnerského života dochází k upřednostňování profesního života pro různé individuální důvody (priorita hmotného zajištění, problematické navazování vztahů s následkem popření této potřeby). Mladí lidé jsou často stavěni do pozice, zda si zvolit maximální profesní nasazení na úkor partnerských vztahů, či naopak.
Škála P Pro-rodinné hodnotové orientace (původně 24 položek)
Pro-rodinnou hodnotovou orientaci určují především hodnoty partnerství a rodiny při jejich současném nenaplnění, což se zřejmě projevuje v nižší míře celkové spokojenosti s aktuálním statusem singles. Jsou postrádány prvky partnerství duchovního rázu, jakými jsou psychická podpora, porozumění, důvěra, duchovní sdílení, či motivace k dalšímu snažení.
Škála M existence minulého „klíčového vztahu“ (původně 24 položek)
Tito singles byli ve předešlém vztahu hluboce citově zainteresováni a předpokládali jeho pokračování. Vztah však náhle skončil, většinou z iniciativy partnera, což u těchto osob způsobilo zklamání. Ve výběru nového partnera dochází ke srovnávání s nastaveným ideálem předchozího partnera. Současně je provází obava z dalšího zklamání a mohou potřebu vztahu popírat. Ve většině případů se i přes strach a obezřetnost snaží navazovat nové vztahy, ty jsou však krátkodobé a nevyhovující.

Tab.4 Popis škál

Výroky byly odvozeny na základě teorie vzniklé kvalitativní analýzou rozhovorů. Každé tvrzení má jednu paralelní alternativu. Bylo použito reverzních, přímých, nepřímých i projektivních výroků. Participant zaškrťává míru souhlasu s danými výroky na pětibodové hodnotící stupnici (*zcela souhlasím – zcela nesouhlasím*). Získaná data byla po jejich roztřídění a čištění vložena do faktorové matice (bylo využito explorační faktorové analýzy, tzv. rotace VARIMAX). Tímto krokem došlo k prokázání existence tří konstantních faktorů (*škála K* vykazovala slabý faktorový rozptyl, byla tedy z nástroje vyloučena) a byly rovněž odstraněny položky se slabým faktorovým nábojem. Konečný počet, znění a faktorový náboj jednotlivých položek ukazuje následující tabulka. Cronbachovo alfa nabývalo hodnot $\alpha^N=0,888$, $\alpha^P=0,874$ a $\alpha^M=0,838$ (Očenášková, 2011).

Rotated Component Matrix ^a			
	Component		
	1	2	3
N 1: Společná domácnost s partnerem by omezila moji svobodu	,771	-,012	-,065
N 2: Společné bydlení s partnerem by narušilo mé dosavadní zvyky, což by mi vadilo	,835	-,102	-,084
N 3: Neumím si představit, že by mi někdo zasahoval do mých věcí (uklízel, používal je, neuklidil je)	,742	,029	-,051
N 4: Partner by narušil způsob života, na který jsem zvyklý/á a který mám rád/a	,756	-,037	-,120
N 5: Skloubení svého současného života s partnerovým si jen obtížně představuji	,743	-,066	-,067
N 6: O společné domácnosti s partnerem bych dlouho přemýšlel/a, protože by to znamenalo narušení	,732	-,045	-,072
N 7: Své zájmy, přátele a čas sám/a na sebe bych kvůli partnerskému vztahu velmi nerad/a obětoval/a	,648	-,245	-,021
N 8: Myslím si, že by partnerství narušilo aktuálně žádoucí pracovní nasazení	,537	-,023	-,029
N 9: Bydlení s partnerem by znamenalo neustálou kontrolu toho, kam jdu a kdy se vrátím	,573	,022	-,079
N 10: V krátkodobých známostech spatřuji mnoho výhod	,506	-,252	,065
N 11: Závazky nevyhledávám	,567	-,325	-,023
N 12: Neumím si představit, že bych se musel/a rozhodnout, zda věnuji čas partnerovi či mým přátelům	,439	-,079	-,107
P 1: Můj způsob života mě už nebaví, partner by ho dokázal změnit	-,066	,754	,012
P 2: Aby mě volnočasové aktivity bavily jako dřívě, musel/a bych je sdílet s partnerem	,001	,710	,144
P 3: Bez partnera nejsem „úplný/á“	-,280	,695	,117
P 4: Partner mi aktuálně velmi chybí	-,379	,689	,027
P 5: Člověk potřebuje v životě především partnera a rodinu	-,292	,591	,047
P 6: Čím jsem starší, tím více toužím po člověku, kterému mohu věřit a bude mi oporou	-,383	,622	,124
P 7: Úspěch v profesní oblasti, který nemám s kým sdílet, mě zcela nenaplníuje	-,021	,563	,099
P 8: V mém životě se odehrává spousta pozitivního, šťastný/á se však necítím	,166	,609	,244
P 9: Člověk ve svém životě potřebuje nejvíce psychickou oporu	-,059	,587	-,023
P 10: Volnočasové aktivity a zájmy, které mě dřívě velmi bavily, mě již v současnosti plně neuspokojují	,134	,591	,271
P 11: Cítím, že už chci od života víc, než to, co mám teď	-,106	,555	,186
P 12: V mém životě je spousta místa pro druhého člověka	-,438	,440	,081
M 1: Někdy si říkám, že takového partnera, jakého jsem měl/a, už v životě nepotkám	-,094	,069	,684
M 2: Předchozí rozchod jsem psychicky velmi těžce nesl/a	-,046	,134	,703
M 3: Často se ve vzpomínkách vracím k minulým partnerským vztahům	-,114	,014	,664
M 4: Mrzí mě, že minulý vztah již nepokračuje	-,177	,030	,641
M 5: Myslel/a jsem si, že s minulým partnerem strávím zbytek života	-,301	,024	,634
M 6: Rozchod s partnerem na dlouhou dobu poznamenal můj další partnerský život	,037	,173	,633
M 7: Do partnerského vztahu jsem v minulosti investoval/a spoustu energie a nadějí	-,257	,098	,579
M 8: Zatím pro mě nebyl žádný rozchod tak těžký, abych se jím nechal/a dlouhodobě ovlivnit, třeba špatnou	,077	-,040	-,570
M 9: Kdybych tak mohl/a vrátit čas a byli jsme s partnerem zase spolu	-,035	,068	,533
M 10: Dá se říct, že potenciálního partnera srovnávám s partnerem předchozím	-,021	,072	,518
M 11: Člověku se může snadno stát, že nevydařený vztah naruší jeho další partnerský život a dotýčný zůstává i	,140	,123	,471
M 12: Obávám se dalšího zklamání v lásce	,095	,221	,361

Tab.5 Rotovaná faktorová matice pro škály N, P, M

8. Pilotní ověření stanovených hypotéz

Data získaná prostřednictvím zkonstruovaného nástroje byla dále statisticky zpracována. Testy normality Kolmogorov – Smirnov test a Shapiro – Wilk test prokázaly normální rozdělení četností pouze u věku, počtu let bez partnera, v míře prožívané spokojenosti a na škále Naučené nezávislosti. Pro ověření hypotéz H1 – H7 a H9 (viz. Tab.2) byla proto použita neparametrická míra korelace -

Spearmanův korelační koeficient pořadové korelace. Pro srovnání skóre mužů a žen při ověřování hypotézy H8 jsem užila párového T-testu pro dva nezávislé výběry.

Dle předpokladu a také v souladu se závěry kvalitativní části studie se potvrdily hypotézy **H1**, **H3** a **H9** na hladině významnosti $p < 0,001$. Lze proto tvrdit, že participanti, jenž kladou důraz na pro-rodinné hodnoty, jsou signifikantně méně spokojeni se svým životem. Také ti singles, co ulpívají v minulém partnerském vztahu, mají signifikantně nižší životní spokojenost. Hypotéza **H7** byla na hladině významnosti $p = 0,05$ rovněž potvrzena (pozitivní vliv doby strávené bez partnera na výsledek ve škále *Naučená nezávislost*). Hypotézy **H2**, **H5**, **H6** a **H8** byly u stávajícího vzorku zamítnuty. Hypotézu **H4** nelze potvrdit ani zamítnout, neboť nástroj nutný k jejímu ověření se nepodařilo zkonstruovat (viz. předchozí kapitola) (Očenášková, 2011).

9. Závěr

Hlavním záměrem a zájmem realizované studie bylo získání nástroje, který může být dále využit k výzkumu týkajícího se problematiky singles a zároveň bude spolehlivě a validně měřit výskyt uvedených fenoménů a jejich případný vztah k životní spokojenosti. Tento nástroj představuje potenciálně největší přínos kvantitativní části výzkumu. Jedná se o prostředek umožňující dospět k novým závěrům a zjištěním. Výzkumný nástroj tvoří vstupní „income“ dotazníku, modifikace metody SEIQoL měřící individuální prožitek vnímané kvality života a tři škály zachycující míru tzv. naučené nezávislosti, pro-rodinné hodnotové orientace participantů a ulpívání „singles“ v jejich minulých, nevydařených partnerských vztazích.

Na uvedeném nástroji byla provedena pilotní studie, v rámci níž bylo zjištěno (Očenášková, 2011):

- *pro-rodinná hodnotová orientace má významně negativní vliv na prožitek spokojeného života singles*
- *klíčový vztah v minulosti participantů významně negativně ovlivňuje životní spokojenost singles*
- *čím déle byli participanti bez dlouhodobého partnera, tím menší byla i vnímaná schopnost přizpůsobit se druhému člověku améně se jim dařiloomezit potřebu nezávislosti*
- *sklony ke zdůraznění vlastní potřeby svobodného rozhodování a neochoty se adaptovat na přání a potřeby druhé osoby se signifikantně méně objevovaly u osob s pro-rodinnou hodnotovou orientací*
- *lpění na partnerském vztahu v minulosti, které brání v prožitku spokojenosti i v navazování trvalejších partnerských svazků, se vyskytovalo v podobné míře u mužů i žen, významný rozdíl nebyl potvrzen*

Použitá literatura

- Argyle, M. (1999). Causes a Correlates of Happiness. In Kahneman, D., Diener, E., & Schwarz, N. (1999). *Well-being. The Foundation of Hedonic Psychology*. New York: Russel Sage Foundation.
- Austrom, D.R. (1984). *The Consequences of Being Single*. New York: Peter Lang Publishing, Inc.
- Cargan, L., & Melko, M. (1991). Being Single on Noah's Ark. In Cargan, L. *Marriages and Families; Coping with Change*. New Jersey: PrenticeHall, Inc.
- Cresswell, J. W. (2003) *Research Design. Qualitative, Quantitative, and mixed method approaches*. California: Sage Publications, Inc.
- Drotován, M., & Bleha, B. (2008). Analýza fenoménu singles v Evropě a na Slovensku. *Sociológia*, 40 (1), 62 – 81.
- Glenn, N. D., & Weaver, C. (1988). The changing relationship of marital status and happiness. *Journal of Marriage and the Family*, 50, 317-324.
- Hesse-Biber, S.N. (2010). *Mixed method research: merging theory with practice*. [Electronic version]. New York: The Guilford Press.
- Lamanna, M.A., & Riedmann, A. (2003). *Marriages and Families – Making Choices in a Diverse Society* (8th ed.). New Jersey: PrenticeHall, Inc.
- Myers, D. G. (1999). Close Relationships and Quality of Life. In Kahneman, D., Diener, E., & Schwarz, N. *Well-being. The Foundation of Hedonic Psychology* (pp. 374- 391). New York: Russel Sage Foundation.
- O'Boyle, C. A., McGee, H., & Joyce, C. R. B. (1994). Quality of life. Assessing the individual. in *Advances in Medical Sociology*, 5, s. 159-180.
- Očenášková, V. (2011). *Aspekty ovlivňující životní spokojenost singles a jejich ověření na škálách*. Unpublished thesis, Palacky University, Olomouc, Czech Republic.
- Simenauer, J., & Carroll, D. (1982). *Singles: The new Americans*. New York: Simon and Schuster.
- Singly, F. de (1999). *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál.
- Stein, P.J. (1981). *Single Life Unmarried Adults in Social Context*. New York: St. Martin Press.
- Tomášek, M. (2003). Singles v České republice. *Gender, rovné příležitosti a výzkum*, 4 (3-4), 5-7.
- Tomášek, M. (2003). Singles ve světě měnících se typologií a definic: k aktuálně probíhajícímu výzkumu. In Mareš, P., & Potočný, T. *Modernizace a česká rodina: sborník prezentací na sympóziu pořádaném ve dnech 15.-17. října 2003 Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně* (pp. 225- 230). Brno: Barrister & Principal.

O AUTORCE:

PhDr. Veronika Očenášková (1984) je interním doktorandem v oboru klinické psychologie na Katedře psychologie UP v Olomouci. Věnuje se zde výzkumu manželské spokojenosti žen úspěšných ve své profesi a vyučuje cvičení v psychodiagnostických metodách. Mezi další odborné a výzkumné zájmy patří problematika singles, vývojová psychologie, psychologie rodiny a také kyberpsychologie.

E-mail: Veronika.Ocenaskova@seznam.cz

CITACE:

Očenášková, V. (2011): *Aspekty životní spokojenosti singles a jejich ověření na škálách (výsledky dlouhodobého průzkumu)*. Dostupné online na <http://www.vmonline.cz/singles-ocenaskova-2011/>